1832. No. 71.

LEEUWARDER COURANT.

DINGSDAG den 4 SEPTEMBER.

PRUISSEN.

BERLIJN, *den 26 Augustus.* De hertog *Karel* van Brunswijk, welke voor twee jaren uit zijne staten verjaagd wierd, hield zich thans onledig, om in navolging van don *Pedro*, zijnen broeder te gaan bestoken en om dit doel te bereiken, moesten er in Frankrijk soldaten aangeworven, kaders geformeerd, kleedingstukken, benevens de noodige wapenen, aangekocht worden; deze kuiperijen schijnen echter de te Frankfort vergaderde Bondsdag mishaagd te hebben, en op hun aanzoek (zeker) heeft de Koning der Franschen, hertog *Karel* doen aanzeggen, van binnen acht dagen Frankrijk te moeten ontruimen; de hertog had bereids den generaal *Romarino* tot zijn generalissime benoemd, per contract beloofd om alle zijne voorstellingen tot de zamenstelling van het leger te zullen goedkeuren en de noodige fondsen daarvoor uit te reiken; voor de uitgave van den generalen staf heeft *Romarino* reeds 50,000 franken ontvangen; deze is met dat sommetje naar Belgie vertrokken: men zegt niet of hij aldaar den hertog *ja* dan *neen* zal inwachten.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, *den 26 Augustus.* Berigten van Napels van den 10 dezer vermelden, dat de Vesuvius, sedert de laatste dagen van Julij, onophoudelijk en met eene ongewone hevigheid werkzaam is. Gedurende de eerste dagen heeft zich in het midden van den ouden vuurmond, zoo als gewoonlijk, eenen nieuwen krater gevormd, en eene ontzaggelijke menigte vulkanische stoffen uitgeworpen. In den avond van den 29sten Julij werd de uitbarsting aanmerkelijk heviger, deden zich eenige schokken van aardbeving gevoelen, en begon te gelijker tijd de lava langs dertien verschillende kanten te vloeijen. Na dat dit een en ander eindelijk verscheiden dagen had aangehouden, baande zich, in den avond van den 8 dezer, een nieuwe en veel grooter lavastroom den weg naar de hermitagie. In weinige uren had dezelve den geheelen kegel aan die zijde bedekt, was tot aan het *Piano delle Ginestre* doorgedrongen, en duurde op den 10 met dezelfde hevigheid voort.

FRANKRIJK.

PARIJS, *den 28 Augustus.* Geheel Parijs moeit zich thans met het regtsgeding der St. Simonisten. Hun optogt naar de geregtsplaats, langs een weg van meer dan een uur gaans; hunne oostersche kleeding, lange baarden, statig voorkomen en herhaalde lofzangen hebben eene overgroote menigte aanschouwers uitgelokt, en somwijlen een gedrang te weeg gebragt, hetwelk voor groote verwarring deed vreezen. Men heeft echter het spectakel rustig aangezien, en noch gejuicht, noch gefloten. — De meer gegoeden hebben de nieuwe zoogenaamde apostelen met een spottenden lach zien voorbijtrekken. (Dezelve schijnen niet uit het oog te hebben verloren, dat de verkondigers der nieuwe leer tot dus verre het middel hebben weten te vinden, om zich, ofschoon wel wat vreemd, toch goed te kleeden, en zeer goed te voeden). De smalle gemeente heeft hun meer blijken van goedkeuring gegeven (onder de lofzangen kwam er een voor, hetwelk met een koor besloten werd, waarbij klagten werden aangeheven over de ongelukken der hongerlijdende volksmenigte).

Het openbaar ministerie heeft zich, tot staving van de aanklagt der zedeloosheid van de nieuwe leering, beroepen op het protest van eene der tot de secte behoorende vrouwen, tegen dezelve. Deze vrouw, die, in het kostuum der orde, achter vader *Enfantin* gezeten was, en hem als advocaat scheen te raden, heeft daarop uitgeroepen, dat zij, beter onderrigt zijnde, haar protest had ingetrokken. Hunne redevoeringen, ten aanzien van de betrekkingen tusschen de personen van verschillende kunne, zijn dermate buitensporig geworden, dat de voorzitter, ten einde schandalen te verhoeden, de zitting heeft opgeheven. Heden hebben zij nogmaals in het breede geredeneerd, doch zij schijnen ook zelfs niet door de regtbank begrepen te worden.

Over het algemeen vindt het vervolgen dier lieden allerwegen afkeuring; bij de oppositie, om dat de St. Simonisten zich tegen het bewind verklaren; — bij de ministerielen, omdat de menigvuldige regterlijke vervolgingen het bedwingen van meer gevaarlijke misdrijven ter zake der staatkunde doen verzuimen.

Van den 29sten De St. Simonisten (de heer *Enfantin*, die zich den oppersten vader noemt, daaronder gerekend) zijn ter zake van het krenken der openbare eerbaarheid, en het stichten van vereenigingen van meer dan 20 personen zonder voorkennis van de regering, veroordeeld tot eene gevangenis van een jaar, en eene geldboete. Zij hebben de uitspraak zeer bedaard aangehoord. Het ongunstige weder had den toeloop aanmerkelijk verminderd, en bij het voorlezen van het arrest bevonden zij zich, met hunne volgelingen, schier alleen in de gehoorzaal. De president heeft de teregtzitting nogmaals moeten opschorten, om dat vader *Enfantin* te kennen gaf, dat hij noodig had geinspireerd te worden, en dat hij daartoe meende te kunnen geraken door de tegenwoordig zijnde personen ernstig aan te zien. Dit moet een bespottelijk tooneel hebben opgeleverd; immers regters en toehoorders schijnen zich niet van lagchen te hebben kunnen onthouden.

Van Tripoli op de Barbarijsche kust heeft men het onverwacht berigt ontvangen, dat de Engelsche konsul, na reeds eenige malen te vergeefsch op de betaling van hetgeen het regentschap aan Engelsche onderdanen was verschuldigd, te hebben aangedrongen, eindelijk omtrent het midden der maand Julij den Bassa niet meer dan twee dagen tijds heeft gegeven, om aan deze eischen te voldoen, en na verloop derzelve zich met alle Engelsche onderdanen aan boord der schepen *de Belvedera* en de *Action* heeft begeven. Deze beide vaartuigen nu zouden sedert dien tijd voor de haven van Tripoli kruissende zijn gebleven, en aldaar versterking inwachten om meer afdoende maatregelen te nemen. Eenige onzer bladen uiten reeds het vermoeden, dat het Engelsche ministerie zich onder dit voorwendsel van Tripoli wil meester maken, om vervolgens het Fransche gouvernement tot de ontruiming van Algiers te noodzaken.

BELGIE.

BRUSSEL, *den 28 Augustus.* Gisteren is op het ministerie van buitenlandsche zaken een courier van Weenen aangekomen, afgezonden door den baron *de Loe*, en de tijding overbrengende, dat onze gezant den 19 dezer door den Keizer van Oostenrijk in audientie is ontvangen geworden, waarin dezelve zijne geloofsbrieven den Keizer overhandigd heeft.

De generaal *Merckx* vertrekt heden als gezant naar Berlijn, vergezeld van den heer *Serruys* als eersten secretaris, en van den graaf *Cornelissen* als bij de legatie geattacheerd; gisteren heeft hij zijne afscheids audientie bij den Koning gehad.

Gisteren, na de aankomst van depêches uit Londen, hebben de Engelsche gezant, sir *Adair* en de Fransche *Latour Maubourg* zich bij onzen minister van buitenlandsche zaken vervoegd, met wien zij eene lange conferentie gehad hebben.

De oorlogsminister, generaal *Evain*, is van zijne reis naar Antwerpen terug gekomen; daarentegen is de Fransche gezant met een zijner secretarissen, gisteren na den middag derwaarts vertrokken.

De Londensche Conferentie is bijna dagelijks in de afgeloopene week vereenigd geweest, doch heeft echter nog geen besluit genomen. In de best onderrigte kringen van Londen bevestigt men, dat de eindelijke schikkingen der Belgische aangelegenheden tot op de maand Maart aanstaande verschoven zijn.

Van den 30sten. Het Belgisch traktaat blijft nog onuitgevoerd, en er is altijd reden te gelooven, dat de zaken, voor zooveel deszelfs uitvoering van de vrije bewilliging der hoofdpartij afhangt, over zes maanden nog even ver als thans zullen gekomen zijn.

Vier partijen werken tot deze staatkundige combinatie mede, Belgie, Holland, de drie groote Mogendheden van het vaste land, en Engeland en Frankrijk.

Het belang en het doel van Belgie zijn genoeg bekend; het zoekt al te verkrijgen wat het kan, en, in de eerste plaats, zich van de Antwerpsche Citadel te verzekeren.

Hollands belang is, vol te houden ten einde toe, en de kansen waar te nemen, welke de gebeurtenissen kunnen medebrengen; dit is eveneens baarblijkelijk.

Het bepaald doel der drie groote Mogendheden van het vaste land, Oostenrijk, Rusland en Pruissen, het eens met Holland, is het, zoo mogelijk beletten van de overgave van Antwerpen aan Belgie, of, wat op hetzelfde neerkomt, deszelfs inlijving met Frankrijk; terwijl het belang van dit laatste rijk medebrengt op de uitvoering der 24 artikelen te staan en Antwerpen onder het bereik te hebben.

Engelands belang is meer ingewikkeld en deszelfs doel minder regtstreeks. Deszelfs hoofdpunt is het vermijden van oorlog en het niet wegwerpen van de Antwerpsche Citadel en der onbetwistbare voordeelen dezer maritime positie in de handen van Frankrijk, hetgeen intusschen het gevolg van de strikte uitvoering des tractaats zou wezen. Van eene andere zijde is Engeland verpligt zijn woord jegens Belgie te houden en zich niet te verwijderen van het bondgenootschap en de medewerking van Frankrijk. Dit maakt dat Engelands gesteldheid ten uiterste netelig is geworden, en gelijk gebeurt wanneer men een plan voortzet, zonder evenwel de daaraan verbonden moeijelijkheden uit het oog te verliezen, of met andere bewoordingen, wanneer het voorwerp dat wij op het oog hebben, een dusdanig twijfelachtig belang heeft, dat wij voor den uitslag zoo bevreesd zijn, dat wij bijna wenschen het niet vervuld te zien, dan schijnt het ons aan opregtheid te haperen, en geven wij te gelijker tijd onzen bondgenoot redenen tot klagte en de tegengestelde partijen gelegenheden er voordeel van te trekken.

De Namensche *Eclaireur* behelst het volgende: Men deelt ons op het oogenblik eenen brief uit Antwerpen mede, waaruit wij het volgende trekken: De oorlogsminister, generaal *Evain*, op een diner tegenwoordig, waar zich meer dan 300 personen bevonden, heeft te kennen gegeven, dat de zaken des lands tegen den 10den of uiterlijk tegen den 15den op de eene of andere wijze tot eene beslissing zouden komen en Koning *Leopold* onherroepelijk besloten had van dit besluit niet af te gaan. Wij nemen acte van dit besluit, hetwelk door iedereen met genoegen zal vernomen worden, wanneer er, zoo als wij sedert lang wenschen, gevolg aan gegeven wordt.

De inschrijving bij de bank op de leening van 3,500,000 fr., ten behoeve van de stad Brussel, heeft gisteren plaats gehad; de inschrijvingen hebben bedragen de som van nagenoeg 7,500,000 fr.; er zal alzoo eene proportionele reductie plaats hebben tot het bedrag van 2,333,333 fr.; zijnde het twee derde der leening, dat de bank voor zich genomen heeft.

Van Mons schrijft men dat aldaar dagelijks vele Fransche desertenrs aankomen en onmiddellijk in de Belgische regimenten worden ingelijfd; dit levert wederom een bewijs der Fransche goede trouw op. De zoon van den generaal *Carnot* is te Brussel aan de heerschende ziekte overleden. De heer *de Brouckère* heeft een onderhoud met Vorst *Leopold* gehad, waarin deze hem had gevraagd, wat er van de geruchten in de dagbladen was, namelijk, dat hij, *de Brouckère*, in vereeniging met den heer *Gendebien* en eenige andere oppositie-leden eene associatie tegen het Gouvernement zouden willen daarstellen: de ex-minister had den Vorst rondweg toegevoegd, dat zoo er eene associatie bestond, zulks hem niet verwonderen moest, aangezien Z. M. door eerzuchtige en onbekwame lieden omgeven was, die het Gouvernement in het verderf zouden storten. *Leopold* had zich hierover niet boos gemaakt en zijnen voormaligen adjudant 's middag ter maaltijd genoodigd.

Het cholera-berigt van heden meldt van 35 nieuwe zieken en 25 sterfgevallen.

NEDERLANDEN.

BREDA, *den 28 Augustus.* De 60ste verjaardag van onzen geëerbiedigden Koning is ook door Zr. Ms. zeemagt op de Schelde met de meest mogelijke geestdrift gevierd, daar, behalve het heugelijke van dit vaderlandsch feest, de vreugde van den dag nog verhoogd werd door de uitreiking van het metalen kruis aan alle daarop regthebbenden, die hetzelve alsnog niet ontvangen hadden. Reeds bij het aanbreken van den dag waren al de toppen der schepen met vlaggen versierd; eene groote parade werd in den voormiddag gehouden; op de borst van alle regthebbenden prijkte het eermetaal, en daar, waar de uitgifte op dezen dag had plaats gehad, werd eene Dag-order van Zijne Excellentie den directeur-generaal voor de marine voorgelezen, vervat in ronde en krachtige taal, welke op de zeelieden den levendigsten indruk maakte, zoodat het *leve de Koning!* door het krachtige *hoerah!* van Hollandsch zeevolk zoo hartelijk beaamd, van rondom over de Schelde daverde en geen twijfel liet, dat zij, die Holland het regtmatig bezit dezer schoone rivier zouden willen betwisten, al mogt eene groote overmagt zulks beproeven, nog menigeen het voetspoor van *van Speyk* zouden zien drukken, wiens naam en daad in het hart van al zijne wapenbroeders leeft, en aan wien, bij elke feestelijke gelegenheid, eene dubbele tol van herinnering wordt toegebragt.

Officieren en mindere schepelingen bragten elk op hunne wijze den dag in levendige vreugde door. Onderlinge gastmalen vereenigden de eersten, terwijl door den heer schout-bij-nacht jonkh. *Lewe van Aduard*, de kommandanten der bodems en vele andere officieren op een luisterrijk middagmaal genoodigd waren en menig vaderlandsche toast ter eere van onzen waardigen Vorst gebragt werd. — De manschappen vervrolijkten zich met al de vermakelijkheden die het scheepsleven medebrengt, en waarvan vele, als het eigendommelijk karakter van de Hollandsche maats eigenaardig kenmerkende, wel verdienden algemeen bekend te worden. De uitbundige vreugde dezer schepelingen is nergens door de minste wanorde gestoord.

De stemming der equipagien laat, in het algemeen, niets te wenschen over, terwijl de gewenschte staat van gezondheid, waarmede men tot nog toe gezegend is, ruime stof tot dankbaarheid geeft. Op dit gedeelte van Zr. Ms. zeemagt, hetwelk de 2de divisie onder bevel van den schout-bij-nacht *Lewe van Aduard* uitmaakt en welligt met 2000 zielen bemand is, heeft men in twee maanden tijds geen enkel sterfgeval gehad, en een aantal zieken ver beneden het middengetal in gewone tijden. Moge de Gever van alles goeds ons dien zegen voortdurend doen bijblijven!

KAMP BIJ OIRSCHOT, *den 24 Augustus.* Mogt Oud-Nederland zich op heden op nieuw als één ligchaam vereenigen en den verjaardag van deszelfs geliefden Koning vieren, de 3de divisie van het leger te velde, alhier gekampeerd, een deel van dat ligchaam uitmakende, heeft in regtgeaarde en welmeenende vreugde, daartoe het hare bijgebragt.

Reeds vroeg in den ochtend, zag men de uitgestrekte heide versierd met honderden van vlaggen; de geachte veldpredikers van de divisie, de predikant *Hof* en de pastoor *Heymolen* gingen de beide gezindheden voor, om den Algoeden openlijk in den vrijen tempel der natuur op eene plegtige wijze te danken voor het voorregt, dat den besten der Koningen, den Vader van zijn volk, en met hem geheel het getrouwe Nederland, op heden was te beurt gevallen.

Na de gehoudene groote parade, begaven zich de hoofd- en andere officieren naar derzelver respective tafels, alwaar bij onderlinge broederliefde en dankbare vreugde voor het heil, dat Nederland was bejegend den 60sten verjaardag onzes geliefden en besten Konings, met ware geestdrift werd gevierd.

'sGRAVENHAGE, *den 29 Augustus.* Men verneemt dat dezer dagen, in eene bijeenkomst der te Leijden aanwezige hoogleeraren, met eenparige stemmen is besloten, de akademische lessen aan de hoogeschool met de tweede week van September weder aan te vangen, en dezelve niet, uit hoofde van de in die stad, zoo wel als in onderscheiden andere steden des rijks, heerschende ziekte, te verschuiven.

Men schrijft ons uit Breda den 31 Augustus: Eergisteren is alhier uit Bergen op Zoom aangekomen een Belgisch deserteur, die tot de garde civiques behoorde, en gisteren van eenen anderen overlooper gevolgd is, welke bij een jagerkorps in Oost-Vlaanderen gediend hebbende, zich aan onze voorposten in Zeeuwsch Vlaanderen aangegeven had. Een derde, die zich thans nog te Groot-Zundert in quarantaine bevindt zal ook eerstdaags hier binnen gebragt worden; allen getuigen van den slechten geest, die bij het Belgische leger, voornamelijk bij de burgerwachten heerscht.

Men meldt uit 's Hertogenbosch den 30 Augustus: Van den Maaskant wordt het berigt medegedeeld, dat van onze zijde verlof schijnt gegeven te zijn, om eenige Belgische schepen de rivier te laten afzakken. Te Vierlingsbeek moeten drie vaartuigen, met Belgische vlaggen, zijn gepasseerd, welke behoeften voor de op den regter oever kantonnerende troepen aan boord hadden.

Naar men verneemt bevindt Prins *Frederik* zich weder in het hoofdkwartier te Tilburg, en moet de Prins Veldmaarschalk zich gisteren een geruimen tijd in het kamp bij Oirschot hebben opgehouden. Het midden van September wordt steeds opgegeven als de tijd, op welken men verwacht, dat de kampen zullen opbreken, en het hoofdkwartier herwaarts zal terug keeren; de dag schijnt echter nog niet bepaald.

De Cholera schijnt zich in deze Provincie nog slechts op zeer weinige plaatsen te vertoonen. Daarentegen spreekt men weder, even als in het voorgaande jaar, van koortsen, in den omtrek van Vucht en Michielsgestel. De sterfte is echter zeer gering.

HET GEVOELEN EENER MAGNETISCHE HELDERZIENDE, NOPENS DE CHOLERA EN DE GENEZING DERZELVE.

(*Medegedeeld door het algemeen Handels blad.*)

Het raadplegen van *helderzienden* met opzigt tot onderscheiden ziekte-gevallen, den aard en oorzaak, mitsgaders de middelen ter genezing derzelve, heeft reeds dikwijls zulke verrassende uitkomsten opgeleverd, dat, naast het reeds geopperde denkbeeld om het dierlijk magnetismus zelfs ter genezing van den thans heerschenden braakloop aan te wenden, een ander, om namelijk opheldering nopens deze ziekte bij het dierlijk magnetismus te vragen, niet vreemd kan worden geacht.

Wij erkennen het, er is niets ter wereld, hoe heilig het ook wezen moge, waarvan geen misbruik gemaakt en hetwelk niet als een middel ter bevordering van eigenbelang of winzucht gebezigd wordt. Zelfs de Godsdienst dient, helaas! maar al te dikwijls

tot een voorwendsel van daden, die niets anders ten doel hebben dan de menschen te bedriegen en te berooven. Het is derhalve niet vreemd, dat ook het dierlijk magnetismus op gelijke wijze misbruikt wordt door menschen, die zonder de noodige kunde of geleerdheid te bezitten, hetzelve als een gewoon *mechanismus* en slechts als een geschikt middel om veel gelds te winnen, beschouwen en aanwenden; onverschillig of zij aan de vereischten voldoen welke, zij, om werkelijk nuttig te zijn, behooren te bezitten en ook te kennen. Deze kunnen gezegd worden, met eene kracht, welke in de diepste geheimen van 's menschen leven indringt, even roekeloos te spelen, als of zij met iets zeer gewoons te doen hadden.

Gelijk evenwel de Godsdienst niets van hare heiligheid en zuiverheid verliest, wanneer bedriegers misbruik van haar maken, zoo kan men van het dierlijk magnetismus, hetwelk in handen van onkundige en slechte lieden tot verderfelijke gevolgen moet leiden, zeggen, dat hetzelve, uitgeoefend door geleerde en brave mannen, welke door langdurige studien hebben getracht het wezen er van te doorgronden, een zegen voor het menschdom is.

Bij alle merkwaardigheden, die er van het dierlijk magnetismus, in deszelfs verschijnselen, worden verhaald, komt het derhalve boven alles aan op de personen zoowel die *magnetiseerden* als die *gemagnetiseerd* werden; hiervan hangt het geloof en vertrouwen, hetwelk de opgegeven wordende daadzaken verdienen, in alles af, en het is, door deze overwegingen geleid, dat de schrijver dezes geene zwarigheid maakt, het volgende hoogst belangrijke geval door middel van UEds. blad bekend te maken, ten einde op die wijze misschien iets bij te dragen, ter krachtdadige beteugeling van eene kwaal, die thans ook ons Vaderland met verwoesting bedreigt.

De magnetiseur is een man die, sedert 25 jaren, enkel en alleen uit menschlievendheid en doorgaans met het beste gevolg sommigen zijner naastbestaanden en bekenden heeft gemagnetiseerd; een man die eene grondige kennis van het wezen van het dierlijk magnetismus bezit en boven alle verdenking van bedrog of misleiding verre verheven is, en dien schrijver dezes sedert vele jaren persoonlijk kent. De gemagnetiseerde is een burgermeisje, van omtrent 15 jaren, sedert eenige maanden in behandeling, en, om zoo te zeggen, de eenvoudigheid zelve. Schrijver dezes heeft gemeend deze bijzonderheden, in verband met het voorafgaande, te moeten vermelden, ten einde uwe lezers te overtuigen, dat zijn verhaal, waartoe hij thans overgaat, op goede trouw gegrond is.

Op Dingsdag, den 14 dezer, begon de clairvoyante, *uit eigen beweging* en zonder dat hare aandacht toen, of bij vroegere gelegenheden, door den magnetiseur op de *cholera* was gevestigd geworden, van de ziekte te spreken. „ Het is toch vreemd, mijnheer!" zeide zij tot den magnetiseur; „ dat de doctoren maar volstrekt niet achter de *cholera* kunnen komen. De meeste menschen worden er min of meer door aangedaan. *Zoo als ik het gevoel*, komen de krampen, welke zij krijgen, als de ziekte erg is, voort uit het bloed, hetgeen sterk wordt aangedaan. Men zoude de zieken kunnen genezen wanneer men dadelijk, bij den eersten aanval, een band aan de beenen boven de enkels en boven de kuiten en ook een band aan den regter bovenarm, goed vastmaakte, om het bloed minder snel naar het hart te doen gaan; en als men dadelijk daarop zes of zeven bloedzuigers op den linker kuit zettede, en een chirurgijn liet komen, om den lijder op den linker arm te aderlaten; terwijl men de borst en den buik met warmen bandewijn moet wrijven.. Ja ik houde het voor zeker, dat men op die wijze de zieken zoude genezen, en dat indien ik thans zoo een zieke bij de hand vasthield, hetzelfde gevoel bij mij zoude bestaan."

„ Om zich tegen de ziekte te beveiligen," voer zij voort, „ moet men eenen zeemlederen lap, met kaarsvet besmeerd, op de borst en over den buik leggen. De gewone pleisters deugen niet, omdat de borst daardoor belemmerd wordt, maar met de gesmeerde zeemlederen lap blijft de borst vrij en tegen de koude bewaard. Wakker zijnde, zoude ik dit niet weten, omdat ik mij uit mijnen slaap niets weet te herinneren, en ik verzoek u dus, mijnheer! mij te willen aanraden, zulk eenen lap te dragen; doch mij niets te zeggen van het binden der enkels enz., want dan zoude ik bang worden, en denken dat ik gevaar liep de *Cholera* te krijgen."

Dit verhaal, aan den schrijver dezes, des anderen daags door den magnetiseur medegedeeld, gaf aanleiding tot een gesprek over de belangrijkheid van het geval, waaruit, in de onzekerheid of alle bijzonderheden naauwkeurig waren opgevat, de afspraak voortvloeide om de clairvoyante, in de zitting van den volgenden avond, wederom op het onderwerp te brengen en dan meer bepaaldelijk te ondervragen, mitsgaders hare antwoorden dadelijk op te teekenen en vervolgens in UEds. Blad mede te deelen, ten einde de geneesheeren in de gelegenheid te stellen, de reeds opgegevene of nader op te geven middelen te kunnen beproeven, daar het, helaas! toch maar al te zeer bewezen is, dat men tot den huidigen dag, nog geen *specificum* heeft ontdekt, waardoor de geduchte ziekte heeft kunnen overwonnen worden, en er bewijzen voorhanden zijn van vele door *helderzienden* opgegeven doelmatige en heilzame voorschriften, met behulp waarvan ziekten zijn genezen, welke de kundigste geneesheeren niet wisten te herstellen.

Volgens de gemaakte afspraak, heeft schrijver dezes, de zitting van Donderdag, den 16 dezer, bijgewoond, en van het gesprokene aanteekening gehouden, waarvan hij als nu verslag zal doen, zonder zelfs datgene weg te laten, wat misschien bij den eersten oogopslag, en bij vergelijking tegen de tot hiertoe bekende uitspraken der kunst min waarschijnlijk mogt voorkomen.

Nadat de zieke in slaap was gebragt, vroeg de magnetiseur haar, of zij iets omtrent de *Cholera* te Dordrecht, hare geboorteplaats, vernomen had, en na een onbeduidend antwoord, bepaalde hij hare aandacht op de behandeling der ziekte te Rotterdam, ten einde te vernemen of zij kennis droeg van hetgeen daaromtrent dezer dagen verhaald was geworden. Uit alles wat zij zeide bleek intusschen dat dit in geenen deele het geval was, en dat hetgeen zij vroeger had gezegd, zijnen grond uitsluitend in haar gevoel had. De aanmerking, dat men nu te Rotterdam de zieken de beenen sterk omwond, beantwoordde zij slechts met te zeggen: „ Dit is ook zeer goed;" waarop de magnesiseur liet volgen: „ Gij hebt daarvan, dunkt mij, ook reeds gesproken; doch mij is ontgaan, hoe dat binden geschieden moet, kunt gij het u herinneren?" Zij daarop: „ o ja! de beide beenen moeten boven de enkels en boven de kuiten sterk gebonden worden; dan bindt men ook het lijf boven de lendenen en de beide armen, op het dikke derzelve" Op de vraag: waartoe dit? antwoordde de zieke: opdat het bloed niet naar het hart stroome. Zij gaf voorts op, dat de aderlating moest geschieden aan den linker-arm en bepaalde de hoeveelheid van het af te tappen bloed op *vijf kleine theekopjes*; voorts dat de bloedzuigers, *ten getale van vier*, op den linkerkuit moesten worden aangelegd. Even zoo herhaalde zij, dat de buik en de beenen moesten gewreven worden met warmen brandewijn, onder bijvoeging, dat men het ligchaam van den zieke veel moest bewegen en schudden. „ Hoe meer, hoe beter," liet zij er op volgen.

Op de vraag: waar dan toch eigenlijk de kwaal huisvestte? gaf zij ten antwoord: „ in het bloed; het is eene ontsteking, ten gevolge waarvan het bloed zich van het water scheidt." Uit eigen beweging liet zij er op volgen: „ de menschen die het meest stil zitten, loopen het meeste gevaar: veel beweging in de lucht is gezond, dan heeft het bloed doorstraling."

Haar werd door den magnetiseur verder gevraagd, of zij reeds eenen zeemlederen lap op haar lijf had gelegd; waarop zij antwoordde: „ neen," er bijvoegende, dat het kaarsenvet niet gesmolten, maar van de kaars afgeschrapt en op den lap gesmeerd moest worden. Met opzigt tot de uitwerking, herhaalde zij, dat deze pleister den omloop van het bloed bevorderde; dat de vroeger aangeprezen pleisters, waarin, zoo zij vermoedde, harst gebruikt werd, schadelijk waren voor de borst, en dat daarentegen de smeerpleister dezelve ruimer maakte.

Op de vraag: waarom volgt de *Cholera* op het gebruik van komkommers, salade, karnemelk, enz., enz., gaf zij ten antwoord, dat door het gebruik van deze spijzen en dranken de maag verkoud (kil gemaakt) werd, en dat daarop de afscheiding van het bloed en het water volgde. — Zij verklaarde, naar aanleiding van eene daartoe betrekkelijke vraag, alle visch, zelfs de riviervisch, voor schadelijk; doch maakte eene uitzondering ten aanzien van den haring, mits men zich tot het gebruik van slechts een paar stukjes bepaalde, wijl anders de haring insgelijks een diarrhé verwekt.

De bevordering van het zweet keurde zij goed; doch de hiertoe betrekkelijke vraag, in verband met de zoo dikwijls aangeprezen dampbaden en verwarmings kribben, werd door haar niet begrepen, „ dadelijke hulp, zeide zij, is volstrekt noodig; als het bloed eens gescheiden is, is geene hulp meer mogelijk. De afscheiding grijpt spoedig plaats, en daarom moeten de hulpmiddelen dadelijk aangewend worden,"

„ De angst," zeide zij, „ is bijna zoo erg als de ziekte. Men verbeeldt zich de *Cholera* te hebben; men krijgt diarrhé en de afscheiding van het bloed en water volgt door het stil liggen."

Op eene vraag betrekkelijk de besmettelijkheid der ziekte, gaf zij ten antwoord, dat de zieken zelven niet besmettelijk waren, zoo lang zij leefden. Na het afsterven kunnen, zoo als zij zich uitdrukte, de spijzen, die zich nog in de maag bevinden, besmetting te weeg brengen. „ Van de uitwasemingen der zieken," voegde zij er bij. „ kan men de *Cholera* krijgen," en dit staat in verband met hare verklaring, dat het braaksel en de afgang der *Cholera* besmettelijk zijn. „ Daarom," liet zij er op volgen, „ moet niemand langer dan 6 uren bij eenen *Cholera* zieken waken? Zij gaf als een behoedmiddel tegen de besmetting op, het koken van azijn met kruidnagelen in de ziekenkamer; ook het doen ontploffen van buskruid bij geringe hoeveelheden. „ Dezen reuk," zeide zij, „ kan de zieke verdragen; dezelve is goed voor hem en maakt hem luchtig." Zij oordeelde het noodzakelijk, de in het braaksel en den afgang voorhanden smetstof te dooden; de wijze hoe? wist zij niet te beslissen: zij scheen de chloorkalk niet te kennen, doch hield het voor zeer doelmatig, dat in het water, hetwelk voor het schrobben en schoonmaken van woonvertrekken, enz., gebezigd wordt, eenige gewone kalk wierd gemengd, doch slechts zoo veel, dat daardoor geen reuk worde veroorzaakt.

Het gebruik van goeden wijn werd door haar doelmatig gekeurd. „ Ook jenever," zeide zij; „ om middagtijd, met wat bitter, kan, voor iemand, die er aan gewoon is, geen kwaad. Op andere tijden van den dag is dezelve schadelijk."

Op de vraag: wat zij van de toediening van braakmiddelen oordeelde? zeide zij, dat dezelve niet aan te prijzen waren. „ Men braakt reeds van zelven genoeg; het binden van de beenen, enz. kan alleen helpen; doch het veroorzaakt zware pijnen, die de zieke zich getroosten moet. Het bloed gaat uit alle andere ligchaamsdeelen naar den buik en het binden geschiedt, om het bloed te houden in de deelen waar het te huis behoort."

Het gebruik van kamillen en andere dergelijke middelen was, gelijk zij zeide, schadelijk voor de maag, en daarom niet goed. De zieken verlangen steeds naar koud drinken, doch dit mag hun niet gegeven worden, men moet hun warme dranken toedienen; en op de vraag: welke? antwoordde zij: heete sterke koffij met suiker, doch zonder melk, en ook mag er in de koffij geen stroop of cichorei gemengd zijn. Daarentegen mag men er een weinig brandewijn bij doen: deze is beter dan rum. Een weinig rum op zichzelve met suiker kan geen kwaad; doch koude dranken blijven verboden.

Ongevraagd zeide zij voorts, dat zij in verschillende boekjes en dagbladen veel gelezen had van het leggen van pappen op den buik, „ dit is evenwel," ging zij voort, „ niet goed; het wrijven met heeten brandewijn is voldoende en ook het eenige goede." De vraag: of het toedienen van pepermunt niet doelmatig ware, beantwoordde zij, met te zeggen, pepermunt, die men zoo koopt, wordt te dikwijls bedorven of vervalscht met vitriool; men moet dus pepermunt-olie op broodsuiker nemen, als men benaauwdheden begint te gevoelen. Ook in de ziekte kan dit middel gebruikt worden en men kan er nagel-olie, kaneel-olie en bijzonder ook foelie-olie bij doen. Deze olieën kunnen bij elkander ook in een theelepeltje worden toegediend.

Toen de vraag haar voorgehouden werd: of de ziektestof zich in de lucht ophield? bleef zij een' tijdlang, als in gedachten, zonder te antwoorden; eindelijk zeide zij: „ dit kan ik niet *voelen*." Op eene tweede vraag: zult gij dit dan bij eene volgende gelegenheid kunnen voelen? antwoordde zij dadelijk; „ ik geloof niet, dat ik dit ooit zal kunnen gevoelen; dit schijnt verborgen."

De zieke vermoeid zijnde en ook aan het tijdstip harer ontwaking naderende, zoo konde het onderhoud niet verder met haar worden voortgezet. Trouwens het aangevoerde is, naar het inzien van den schrijver dezes, voldoende en ook belangrijk genoeg om de aandacht der geneesheeren op te wekken en, zoo hij vertrouwt, tot het beproeven van de aangeduide middelen en wijze van behandeling aan te moedigen. Het latere is, gelijk men welligt aanmerken zal, uitgelokt; dit zij zoo, doch het is evenzeer eene bevestiging en eigenlijk slechts eene nadere ontwikkeling van hetgeen vroeger, door de clairvoyante, uit eigen beweging, was opgegeven. Het staat daarmede volkomen gelijk en bezit geene mindere waarde.

BERIGTEN WEGENS DE HEERSCHENDE ZIEKTE.

	overleden;	hersteld;	bijgekomen;	in behandeling gebleven.
Sneek, sedert den 16 Aug. tot den 3 Sept.	19	17	54	18
Lemmer, sedert den 26 tot den 31 Aug.	2	4	6	0
's Gravenhage 30 „	7	3	6	52
„ 31 „	5	3	9	53
„ 1 Sept.	4	4	10	55
Rotterdam... 29 Aug.	6	6	7	245
„ 30 „	5	19	12	233
„ 31 „	11	5	7	224
„ 1 Sept.	3	3	5	223
Leijden...... 29 Aug.	12	18	29	125
„ 30 „	11	12	24	126
„ 31 „	4	13	18	127
„ 1 Sept.	9	10	22	127
Dordrecht.... 29 Aug.	3	2	4	17
„ 30 en 31 „	2	4	3	14
Amsterdam... 30 „	25	12	57	162
„ 31 „	21	8	64	197
„ 1 Sept.	30	20	48	195
„ 2 „	29	20	44	190
Utrecht...... 29 Aug.	5	2	9	28
„ 30 „	5	0	10	33
Delft... 30 en 31 „	0	4	1	2
Schiedam 30 en 31 „	1	4	4	6
Breda.. 29 en 30 „	4	1	7	5
„ 31 „	2	2	5	6
„ 1 Sept.	1	0	0	5
Gouda.. 29 en 30 Aug.	10	9	11	38
Woerden 29 en 30 „	3	2	3	9
Gorkum 29 en 30 „	1	0	7	13
Vreeswijk 28 — 30 „	2	0	11	13
Nijmegen 20—28 „	8	2	14	4
Kampen 27 tot 29 „	4	10	20	15
Schokland 26—28 „	1	10	5	3
Zwolle 27 tot 29 „	2	3	5	8
Oldemarkt tot 27 „	0	1	0	0
Ambt Ommen 29 „	1	0	2	1
Genemuid 26—28 „	5	4	6	3
Zwartsl. 27 tot 29 „	2	0	3	4
Blokzijl 27 — 29 „	2	0	2	1

Ook zijn, volgens daarvan gedane opgaven, aan de *Cholera* overleden: *Lutkewierum* 1, *Akkrum* 1, *Heerenveen* 1, *Rien* 1, *Echten* 1 en *Terhorne* 2, zonder dat deswegens verdere gevolgen vernomen zijn.

MENGELWERK.

FOKKE UKENA.

Ingens vir, si modum statuere ambitioni et mitius imperare libero populo, ac jugum non patienti scivisset.

EMMII Hist. Rer. Fris.

De eerst helft der vijftiende Eeuw is voorzeker een der gewigtigste tijdvakken in de geschiedenis van Oost-Friesland. Hier aanschouwt men allerwege dood en verwoesting; dorpen, kerken en kloosters door de vlammen verteerd; steden, sloten en afzonderlijke huizen geplunderd, Gode gewijde kerken en kloosters in vestingen herschapen, rijke ingezetenen van hunne goederen beroofd, aanzienlijke familien uit het Land verdreven, verbonden opgerigt om zich ter veede uitterusten, zeeroovers openlijk ondersteund, geheele velden met lijken bedekt, Hoofdelingen en de Eersten des Lands in boeijen, door wraakgierige handen van oude bondgenooten gesmeed; tirannij onder het masker der vrijheid.

In dezen treurigen tijd speelde FOKKE UKEN de grootste, de belangrijkste rol. Het is der moeite waardig hem te leeren kennen. Wel is waar vindt men in de zoo zeer bekende *Dissertatio de antiquis orientalis Frisiae Dynastis*, *pag.* 54 *tot* 61, eene korte levensbeschrijving van dezen held. Zij is echter eensdeels kort, anderdeels slechts uit *Emmius* en *Beninga* getrokken, waarom wij hopen, dat eenige naauwkeuriger berigten, uit de beste bronnen geput, den Lezer niet onaangenaam zullen zijn.

FOKKE UKENA, of zoo als hij anders door de geschiedschrijvers genoemd wordt, FOKKO UKENA, FOKKE UKEN en FOKKE UKESSEN, werd te Edermoer thans Neermoer geboren. Hij was uit eene voorname adelijke familie uit Moermerland gesproten; zijne ouders waren echter niet vermogend, maar slechts in matige omstandigheden. Zijn Vader heette *Uko* (1) en zijne Moeder *Amke van Lengen* (2). De overblijfselen of ruïnen van den ouden burg, waarop zijne ouders en hij gewoond hebben, waren ten tijde van *Emmius* nog te zien (3). Thans toont men slechts de plaats aan, alwaar de burg heeft gestaan, en wel op de veenakkers ter linkerzijde van het dorp, wanneer men van Aurich naar Leer rijdt.

Hamelman, een vijand van FOKKE UKEN en in 't algemeen van alle Oostfriesche edellieden, zegt, zonder zijnen zegsman te noemen en zonder grond, dat Fokke een kosterszoon geweest is (4). Zijn geboortejaar vindt men nergens vermeld, doch hij stierf in 1435, oud van jaren (5). Men zal dus het jaar zijner geboorte zoo omstreeks van 1370 tot 1375 stellen moeten. Van FOKKO's jeugdigen leeftijd wordt nergens geen gewag gemaakt, en op het einde van de veertiende eeuw is men voor het eerst in de geschiedenis zijner gedachtig.

(1) EMMII *Hist. Rer Fris. Edit.* 1616, in f°., p. 237 *et* 337. SCHOTANUS, *Oost- en Westfr. hist. p.* 225.
(2) HARKENR. *Oostfr. Oorspr. p.* 401. LORINGA, *Geneal.* Ms. — BRENNEIS, *Hist.* T. I, p. 37.
(3) EMMIUS, p. 337.
(4) HAMELMANS *Oldenburg. Chronik.* p. 186.
(5) EMMIUS, p. 337. SCHOT. p. 289. *Chronica der Freckn*, M. S. p. mihi 397.

In het jaar 1390 (6) veroverde Folkmar Allena, Hoofdeling te Oosterhuizen, Aurich, en liet den Ridder Okko, Hoofdeling van Auricher- en Broekmerland op eene verraderlijke wijze vermoorden (7). Okko liet twee zonen na, Keno die hij bij zijne gemalin, de booze Folke geteeld had, en Widselt, een' natuurlijken zoon. Folkmar vreesde de wraak van den jongen Keno, en Widselt poogde zich van de goederen zijns Vaders meester te maken. Beiden droegen den Hertog, Albert van Beijeren, ten jare 1398, hun regt op Oost-Friesland op. Deze greep met beide handen die gelegenheid aan en beleende Folkmar en Widselt wederom met Broekmerland, Auricherland, Harlingerland, Oostringen, Moermerland, Lengerland en Emsigerland (8). Hierover werden de edellieden vertoornd. Fokke Uken was de eerste die zich tegen Widselt verzette. Het zij voor zich zelven, of 't geen waarschijnlijker is in dienst van den jongen Keno, bezette hij in allerijl het Benedictijner Nonnen-klooster Thedinga. Widselt rukte daarop aan met eene groote magt, veroverde het klooster, plunderde en verbrandde het (9). De Oost-Friesche adel zocht ter keering van het geweld van Widselt hulp bij den Bisschop van Munster, Bremen en Minden, gelijk ook bij den Grave van Oldenburg. Dezen zonden vele troepen in ons land. Fokke Uken voegde zich met eenige landslieden bij hen. Zij tastten gezamenlijk bij Stikhuizen Widselt aan en sloegen hem. Hij trok in de verschanste kerk van Detteren terug. De kerk werd dadelijk aangegrepen, en daar de belegeraars dreigden die in brand te steken, gaf de bezetting zich op genade en ongenade over. Hierop werd Widsert met al de zijnen door het zwaard omgebragt. Dit geschiedde den 23 April 1399 (10). Na dezen tijd bleef Fokke altijd een getrouw aanhanger van Keno ten Broek, en was bij hem als officier in dienst. Uit hoofde zijner dapperheid ontving hij den Huize Oldersum ter leen, om de in de nabijheid wonende edellieden in toom te houden (11).

Op het einde der XIV en in den aanvang der XV eeuwen woedden de ongelukkige partijschappen der *Schieringers* en *Vetkoopers*, waarin te dien tijd geheel Friesland van de Zuiderzee tot aan de Wezer betrokken was, te vuur en te zwaard tegen elkander. De Vetkoopers hadden den Hertog Albert voor hunnen Heer aangenomen, de Schieringers streden voor de vrijheid. In Oost-Friesland was Hisko. Proost en Hoofdeling te Emden, het Hoofd der Schieringers, Keno ten Broek dat der Vetkoopers, van waar men in dien oord deze partijschappen aan den eenen kant de Hikhorsters en aan de andere zijde de Broekhorsters noemde (12). Keno, en onder hem zijn Officier Fokke Uken, hadden reeds meermalen Hisko den oorlog verklaard. In het jaar 1414 gelukte het Keno Emden te veroveren. Hisko ontkwam door de vlucht en ging naar Groningen, alwaar hij den Schieringers welkom was. Het Hoofd der Schieringers in Groningen was de Burgemeester Koppen Jarges. Door de komst van den verdrevenen Hisko, die aan de Schieringers zijn onheil afschilderde en hen om hulp aanzocht, werden de gemoederen nog meer verbitterd. Koppen Jarges liet op eene gruwzame wijze de voornaamste Vetkoopers vermoorden, en joeg de anderen de stad uit. Deze bannelingen begaven zich tot Keno en smeekten om bijstand. Keno ging in 't jaar 1415 met zijne krijgslieden te scheep en wilde te Farmsum landen. Koppen Jarges, van dezen togt onderrigt, had zich aan het strand gelegerd om de landing te beletten. De in Groningerland en voornamelijk in Drenthe wonende Vetkoopers kwamen van achteren, beklommen heimelijk de wallen en veroverden de stad. Het teeken der verovering zoude voor Keno zijn, dat men den brand in eenige huizen stak. De Burgemeester Jarges zag de vlammen, trok terug en liet Keno zonder slag of stoot landen. Keno trok dadelijk Groningen binnen, verwoestte de stad en den omliggenden oord door vuur en zwaard, en stelde de verdrevene Vetkoopers weder in het bezit hunner goederen (13). Dit alles geschiedde onder aanvoering van Fokke Uken (14). De kosten welke Keno, ter oorzake van dezen togt gemaakt had, moesten hem de Groningers voornamelijk betalen, en Fokke Uken reisde in 't volgende jaar derwaards, en nam deze oorlogsbelasting in ontvang (15).

Fokke Uken was, gelijk wij in het vervolg zien zullen, een onrustig man, die den oorlog zocht en den vrede haatte. Hij verbrak de vriendschap met Keno, uit welke oorzaak wordt ons niet gemeld, en trad tot de partij van Hisko over. Hij trok in 't jaar 1416 met Hisko, Wierd van Uphuizen en Faldern, Folkmar Allena en andere Hoofdelingen naar Emden, veroverde de stad en herstelde Hisko in 't bezit zijner goederen (16).

De striidende edellieden verzoenden zich na deze verovering dadelijk weder, en zoo zien wij Fokke weldra weder vechtende aan de zijde van zijnen ouden bondgenoot.

In Friesland was eene kleinigheid oorzaak van nieuwe onlusten. Sjaarda, Hoofdeling te Franeker, had eenen dief in de gevangenis gezet: de naburige edellieden waren van meening, dat deze dief tot hun regtsgebied behoorden en eischten dien op. Van beide zijden werd het zwaard getrokken. Hisko werd weder uit Emden gejaagd. Deze en de uit Groningen verbannen Koppen Jarges bliezen het smeulend vuur wederom aan. Sjaarda, de magtigste onder de Friesche Schieringers, rigtte onder de Vetkoopers groote verwoestingen aan. Keno ten Broek ging, zoodra hij het treurig lot der Vetkoopers vernam, in 1417 over de Lauwers, en leverde slag aan Sjaarda bij Noordhorn. Fokke bevond zich altijd voor aan in de gelederen en had het grootst aandeel in de overwinning. Sjaarda werd geslagen en vierhonderd gevangenen bragt men in triomf Groningen binnen (17). Keno ten Broek keerde naar zijn Vaderland terug, en stierf kort daarop op zijn Slot te Oldenburg (18). Fokke Uken ging ondertusschen met den Hoofdeling Wibet van Stedesdorf weder over de Lauwers, bragt overal de Schieringers onder het juk onder moord, roof en brandstichting (19). De overal in het naauw gebragte en bijzonder uit Groningen verjaagde Schieringers wendden zich tot den Keizer Sigismundus en klaagden over het harde juk, hun door de Vetkoopers opgelegd. Okko ten Broek, een zoon des onlangs verstorvenen Keno, Fokke Ukena en andere edellieden werden in den rijksban gedaan (20). De jonge Okko kende den heldenmoed van Fokke, en zocht in dien benarden toestand dezen aan zich te verbinden. Om in het vervolg van Fokkes trouw verzekerd te zijn, liet hij den priester halen en eene gewijde hostie in drie stukken verdeelen. Hij, zijne Echtgenoot en Fokke namen ieder een stuk, en zoo liet hij onder het plegtig gebruik van het heilig avondmaal zich eene bestendige trouw door Fokke belooven (21).

De Schieringers geloofden dat door den rijksban de woede hunner vijanden weinig zoude worden verminderd. Zij, die anderszins voor de vrijheid streden, wendden zich nu tot den Hertog Johan van Beijeren en namen hem onder zekere bepalingen en onder den toenmaals in Friesland gewonen naam van Potestaat tot hunnen Regent aan (22). Okko verzamelde dadelijk, ten jare 1418, een groot leger. Fokke Uken was daarvan aanvoerder en trok met deze troepen naar Friesland over. Hij belegerde en veroverde Dokkum, daarop tastte hij Esumazijl aan, en liet na de inname de gansche bezetting over den kling springen. Eenige liet hij onthoofden en hunne hoofden langs het strand op staken zetten. Toen hij deze beide vestingen overmeesterd had, doortrok hij, de fakkel in de eene en het zwaard in de andere hand, het gansche land, en verschoonde noch Priesters noch Kloosters. Nu trok hij met een grooten buit weder terug naar Oost-Friesland (23). Ondertusschen was de Keizer Sigismund bezig de Friezen tot het Duitsche Rijk te trekken en bekrachtigde voorloopig hunne Privilegien en vrijheden. Het daarvan uitgevaardigd Diploma van den 30 September 1417 is dikwijls gedrukt (24). Hij zond in het jaar 1419 den Kanselier van Bohemen Wuntschlau naar Friesland. Diens eerste last was de verbitterde gemoederen der Schieringers en Vetkoopers te bevredigen en de inwendige rust te herstellen. De Vetkoopers vertrouwden Wuntschlau niet en lieten hem herhaalde malen zweeren, dat hij getrouw, opregt en als een eerlijk man in deze zaak zoude handelen. Er wierd wel is waar hierop een wapenstilstand gesloten en eenige voorloopige artikelen vastgesteld, de zaak zelve kwam echter niet tot stand. Wuntschlau verschoof de uitspraak en zocht op kosten van beide partijen zijn beurs te smeeren. Ondertusschen werden toch de aanzienlijke Hoofdelingen Okko ten Broek, Fokke Uken en hunne aanhangers tegen groote sommen gelds uit den rijksban ontslagen. In de hoofdzaak wilden beide partijen niets toegaven en dus moesten de Gezanten in 1420 onverrigter zake weder vertrekken (25). Al dadelijk ontstonden in Friesland nieuwe onlusten. De Vetkoopers joegen den uit Groningen verbannen Koppen Jarges uit Bolsward. De Schieringers liepen te wapen, overrompelden Bolsward en bragten vele Vetkoopers om: toen togen zij verder en veroverden tevens Dokkum en Esumazijl. De in het naauw gebragte Vetkoopers zochten hulp bij hunne bondgenooten in Oost-Friesland en Groningerland. Onder aanvoering van Fokke Uken ging een klein leger te scheep en landde onverwachts tusschen Stavoren en Hindeloopen. Sikko Sjaardema, het opperhoofd der Schieringers, trok met eene aanzienelijke magt tegen hen op. Niet ver van Hindeloopen bij Paalsloot kwam het op den 12 Mei tot een gevecht, waarin van weerszijden hevig gestreden werd. Fokke Uken zegepraalde. Driehonderd Schieringers bleven op de plaats dood, en tweehonderd gevangenen werden naar Oost-Friesland en Groningen gezonden. De ontvlugte Schieringers wierpen zich in Stavoren en Sloten, welke beide steden zij in aller ijl versterkten. Daarentegen bezetten de overwinnaars Hindeloopen. Derwaarts kwamen uit alle oorden vele Schieringers, die de hun nakende plunderingen voor groote geldsommen afkochten. Fokko Uken, zette intusschen zijnen zegenrijken togt voort en belegerde Sloten.

Inmiddels hadden de Schieringers den Hollanders om hulp verzocht, en zich op nieuw onder de bescherming van den Hertog Jan van Beijeren begeven. Deze zond onder bevel zijns Generaals, Henrik van Renesse, een welgeoefend corps naar Friesland. De generaal stak dadelijk eenige schepen der Vetkoopers in brand en zocht Sloten te ontzetten. Fokke trok Henrik van Renesse en de met denzelven zich vereenigde Schieringers tegen. Men stelde zich aan beide zijden op den 9 Junij in slagorde, en streed langen tijd met eene onzekere kans, wien der partijen de zegen zijn zoude. Eindelijk moest Fokke Uken voor de overmagt en de groote menigte wijken. Bij zijne terugtogt liet hij een groot stuk geschut in eene gracht of sloot zinken, welke nog de *Fokke-Sloot* genoemd wordt. Hij ging naar Hindeloopen, lag eene bezetting daarin en keerde naar Oost-Friesland terug (26).

De Hertog zond, na den aftogt van Fokke Uken, nog meerder troepen in Friesland. Zelfs de Schieringers werden hierdoor zeer ontmoedigd. Zij vermoedden, en zeker niet zonder grond, dat de Hertog beoogde hen geheel en al onder het juk te brengen. De wraak, welke zij met behulp van den Hertog tegen hunne vervolgers konden uitoefenen, stelde zij beneden het welzijn des Vaderlands, — en Vaderlandsliefde zegepraalde. De Schieringer bood den Vetkooper den vrede aan. Zelfs Sikko Sjaardema ging, om dit gewigtig werk tot stand te brengen, onder zeker geleide naar Groningen. Hier sloten eindelijk in Augustus 1420 de aanzienlijksten der Schieringers met Okko ten Broek, de stad Groningen en de Ommelanden een' wapenstilstand van twintig jaren (27). Tenzelfden tijde zonden beide partijen vier gezanten naar Leeuwarden om zoo mogelijk wederzijdsche verschillen uit den weg te ruimen. Van den kant der Vetkoopers was Fokke Uken mede onder de Gezanten, doch de tractaten duurden niet lang. Op den 13 September werd de vrede gesloten (28). De Hertog van Beijeren had ondertusschen nog vele aanhangers zoo wel onder de Vetkoopers als bijzonder onder de Schieringers. Om nu ook deze moeijelijke zaak uit den weg te ruimen, werd tusschen den Friezen en den Hertog eerst te Grietzijl en daarna te Brielle ernstig beproefd en eindelijk den 1 September 1421 het vergelijk getroffen. — De hoofdinhoud van dezen zoen was, dat aan den Hertog Friesland aan gene zijde der Lauwers, en alzoo de tegenwoordige Provincie Friesland werd overgelaten, waarmede alle veeten zouden geeindigd zijn. Dit vredeverdrag had Okke ten Broek voor zich en namens Fokke Uken mede onderteekend (29). In het eerst waren de Friesche edellieden en de Hertog de beste vrienden. De Friezen zonden hem vijftig vette ossen ten geschenke, en de Hertog stelde Okke tot zijnen kamerheer aan met het privilegie, dat hij met acht paarden en zeven bedienden ten hove kon verschijnen (30). De vrede duurde echter niet lang, want het verdroot den Friezen aan de overzijde der Lauwers in Oost- en Westergo eenen vreemden Heer te moeten erkennen. Dokkum en Esumazijl liet de Hertog serk bezetten, en in de Lemmer bouwde hij een groot kasteel of blokhuis, hetwelk den Friezen slecht genoegde. Ook werden de gelden van de te voren verdrevene ingezetenen door den Hertog, strijdig met het contract, teruggehouden (31). Over deze en andere zaken staken de misnoegde Friezen de hoofden bijeen en zonden van alle kanten van de Wezer tot aan de Zuiderzee afgevaardigden naar Groningen. Op den 1 Februarij 1422 wierd het gewigtig verbond tot stand gebragt. De Schieringers en Vetkoopers sloten een' eeuwigen vrede; alle vijandelijkheden zouden van nu aan ophouden en de gevangenen van beide kanten losgelaten worden; alle vorige beleedigingen zouden vergeten zijn en den verbannenen hunne goederen teruggegeven worden; maar boven alles zoude geen vreemde Heer tusschen den Wezer en de Zuiderzee geduld worden (32). Door nog een bijzonder bijvoegsel van dit Staatsstuk hebben verschillende edellieden en geestelijken van deze en gene zijde der Eems dit verbond bekrachtigd. Fokke Uken, onderteekende het het eerst en stelde zich dus aan het hoofd der onderteekenaars (33). Nadat nu de rust en vrede hersteld, en de verbitterde gemoederen tot bedaren gebragt waren, was de eerste zorg der bondgenooten, de zeeroovers, die door den Hertog werden begunstigd, uit hun gebied te verdrijven. De Hamburgers en Lubeckers, die zoo vele schaden van de kapers geleden hadden, maakten met den Friezen eene gemeenschappelijke zaak. Zij zonden eene vloot met duizend koppen bemand, naar Friesland. Ook uit de Eems liep eene vloot uit onder bevel van Fokke Uken, en beide vloten landden voor Ezumazijl. In Ezumazijl en te Dokkum lagen de zeeroovers met eene sterke bezetting van den Hertog. Ezumazijl werd belegerd, en dikwijls van den land- en zeekant aangetast, doch altijd vruchteloos. Eindelijk wierd het met de sabel in de vuist veroverd, en een groot gedeelte der bezetting nedergehouwen. Van de zeeroovers werden er vierenveertig onthalsd, en hunne hoofden op palen aan het strand gezet. Toen de roovers en de bezetting van Dokkum het lot van Ezumazijl vernamen, durfden zij de komst der bondgenooten niet afwachten, maar namen dadelijk de vlugt. Hierop hebben de bondgenooten de vestingen Dokkum en Ezumazijl geslecht (34). Friesland was alzoo van de zeeroovers en Hollanders gezuiverd, en Fokke Uken keerde met de bondgenooten in zegenpraal terug. In het Groninger Verbond van den 1 Februarij 1422 was uitdrukkelijk bepaald, dat tusschen den Wezer en de Zuiderzee geen vreemd heerschap geduld zoude worden. De Bremers echter beheerschten sinds eenigen tijd Budjadinger- en Stedingerland. In het jaar 1423 maakte Okke ten Broek en Fokke Uken aan de Bremers den inhoud van dit Verbond bekend en verzochten hun hunne bezetting uit het Friesch gebied terug te trekken. De Bremers sloegen dit hun vreemd voorkomend verzoek af. Fokke Uken ging dadelijk in Stadtland en belegerde de vesting Vredenburg, welke hij na eenigen tegenstand veroverde. Hierop rukte hij voort naar Geltsferd en dreigde den bevelhebber Schlamstorf hem den kop voor de voeten te zullen leggen, wanneer hij de vesting niet oogenblikkelijk overgaf. Schlamstorf wilde zijn hoofd niet gaarne missen, en overhandigde dus aan Fokko de sleutels. De Bremers vreesden zulke magtige naburen en sloten door tusschenkomst der steden Lubeck en Hamburg met den Friezen een vredesverdrag. De inhoud daarvan was, dat alle veeten tusschen den Friezen en Bremers een einde namen, de Stadtlanders in hunne vrijheid gehandhaafd en de beide vestingen geslecht zouden worden (35). Geheel Friesland wierd dus thans door Friezen beheerd.

Hier moet ik den draad der geschiedenis afbreken, om den Lezer tot den grooten loopbaan van Fokko Uken, dien hij met laurieren overdekt zal vinden, voor te bereiden.

Uko van Neermoer en Amke van Lengen hadden hunnen zoon Fokke Uken, slechts geringe middelen nagelaten. Als soldaat in dienst van Okko den ouden, Keno en Okko den jongen verhief hij zich zelven door zijne dapperheid. Zijne eerste Echtgenoote was Theda van Reide uit Groningerland, met welke hij een talrijk vermogen betrouwde. Het tijdstip van zijn huwelijk en van het afsterven zijner Echtgenoote is onbekend. Zij liet vier kinderen na, twee zoons Uko en Udo, en twee dochters Amke en Bawe. Zijne tweede Echtgenoote was Hidde van Dijkhuizen. Deze bragt hem aanzienlijke goederen ten huwelijk, en onder anderen de dorpen Dijkhuizen, Wijtwert, Winsum en Oterdum (36). Dit tweede huwelijk moet reeds voor den jare 1411 plaats gehad hebben, dewijl Fokko toen reeds het Slot te Oosterwijtwert,

---

(6) Ik herinner hier eens voor altijd, dat de aangehaalde Schrijvers in de jaartallen niet allen met elkander overeenkomen, en dikwijls van een tot drie jaren onderling verschillen.

(7) Schot. *p.* 204. — Emm. *p* 221 — Beninga, *p.* 160.

(8) Emm. *p.* 321. — Fokke Sjoerds, *Friesche Jaarb.* D. IV. *p.* 194, 195.

(9) Beninga, *Chronyk van Oostfr. Edit. de Ao.* 1723, *p.* 168. — Emm. *p* 238. — Schot. *p.* 225.

(10) Beninga, *p.* 169. — Emm. en Schot. *l. c.* Fokke Sjoerds, *p.* 196.

(11) Emm. *p.* 293 — Schot. *p.* 268.

(12) Jarichs *corte Chronyk* in van Nideck, *Anal. Med. Aevi, p.* 446 en Idsinga, *Staatsrecht, p.* 229.

(13) Emm. *p.* 262. — Schot. *p.* 241. — Beninga, *p.* 188. F. Sjoerds, *p.* 328.

(14) Ernst Fr. v. Wicht, *Annales Frisiae* M. S. *p. mihi* 109.

(15) Emm. p. 265. — Schot. p. 241.

(16) Beninga, p. 190. — v. Wicht, *Annal. p.* 112.

(17) Emm. p. 265. — Schot. p. 243. — v. Wicht, p. 111. — Ravingas neue Ostfr. *Chron* p. 19.

(18) Beninga, p. 208. — Emm. p. 265. — Schot. p. 244. v. Wicht, p. 113.

(19) *Chronyk deer Fres.* p. 300.

(20) Emm. p. 266. — Schot. p. 244.

(21) *Chron. Oldenburg, bij Meiboom in Script. rer. germ.* T. II, p. 166.

(22) v. Schwarzenberg, *groot Placaat of Charterboek van Friesland*, p, 403. — Beninga, p. 192.

(23) Emm. p. 267. — Schot. p. 245. — v. Wicht, p. 112. — *Chron. deer Fres.* p. 341. — Fokke Sjoerds, *Jaarb.* IV, p. 350. — Ravinga, p. 20.

(24) *In* v. Schwarz. *Charterb.* T. I, p. 396. — *In* Hamc. *Frisia*, p. 120. — Schot. *Tablino*, p. 22. — Mieris, *Charterb.* IV, p. 423 etc.

(25) Fokke Sjoerds, p. 380 *et seq.* — Emm. p. 268 *et seq.*; p. 272 *et seq.* — Schot. p, 250 *et seq.* — *Chron. d. Fr.* p. 315 *et seq.*

(26) Emm. p. 279 *et seq.* — Beninga, p. 208 *et seq.* — Wins. p. 241 *et seq.* — Schot. p. 252 *et seq.* — v. Wicht, p. 115 *et seq.* — *Chron. d. Fr.* p. 319. — F. Sjoerds, p. 405 *et seq.*

(27) Idzinga, *Staats-R.*, p. 252. — Emm. p. 280. — Schot. p. 253. — Wins. p. 242. — Beninga, p. 209. — F. Sjoerds, p. 415.

(28) Emm. p. 281. — F. Sjoerds, p. 420.

(29) Idzinga, *St. R.* II D. p. 259 — Brenneis, *Ostfr. Hist.* T. I, 2 B. p. 35. — Beninga, p. 214. — F. Sjoerds, p. 453. — Emm. p. 285. — Schot. p. 256.

(30) v. Schwarz. I *Deel*, p. 442.

(31) F. Sjoerds, p. 461 *et Seq.*

(32) Wins. p. 247. — Emm. p. 287. — Beninga, p. 214. — v. Wicht, p. 117. — F. Sjoerds, p. 471.

(33) Wins. p. 249. — Emm. p. 289. — Beninga, p. 225. — F. Sjoerds, p. 483.

(34) Emm. p. 290. — Schot. p. 206. — Wins. 250. — *Chron. d. Fr.* p. 324. F. Sjoerds, p. 496.

(35) Schot. p. 261. — Woltfi, *Chron. Brem. bij* Melboom *in Script. rer. Germ.* T. II, p. 73. — *Chron. Rastedense, bij* denzelfden, p. 111. — Kranzii, *Metrop.* L. XI, C. 26 p. 306 — v. Wicht, *Annal.* p. 118. — *Chron. d. Frees* p. 327.

(36) Harkenroth, *Oostfr. Oorspr.* p. 404. — Brenneis *Hist.* p. 37. — Loringa, *Geneal. M. S.*

… zoo als wij bevorens meldden, door Keno ten Broek ter leen gegeven was, werd hij daarna Hoofdeling te Leer. Hoe hij evenwel aan Leer gekomen is, … ons de historie niet, doch reeds in 1421 teekende hij zich Hoofdeling te Leer (38). Bij zijne toenemende grootheid, benijdde hij den trotschen Okko zijnen rijkdom en magt. Hij beraamde het plan hem te verdemoedigen, en wel om door den val van Okko tot het regentschap van Oost-Friesland op te klimmen. Uit zich zelven te zwak ter volvoering van zulk een plan, of ten minsten om Okko van zijne hoogte neder te werpen, zag hij naar magtige bondgenooten om. Zijne eerste zorg was zijne kinderen in voorname familien uit te huwelijken. Dit gelukte hem. In het jaar 1421 trouwde zijn zoon Udo Fokkes, de rijke Jonkvrouwe Hime Idzinga, Jonkvrouwe van Norden, de eenige dochter van den in eenen veldslag gesneuvelden Hoofdeling, Idzinga van Norden, en Vrouwe Sibbe, die toen nog leefde (39). De naaste aanverwanten van de bruid waren hare Oomen, de magtige Hoofdelingen Imel van Oosterhuizen en Haro van Larrelt. Bij de huwlijksvoorwaarden verbonden Fokke en de beide vermelde Hoofdelingen zich ten naauwste ter onderlinge bescherming en om elkander in alle omstandigheden bijstand te bieden (40). Men ziet daaruit reeds klaar wat Fokke Uken destijds in zijn schild voerde.

(Het vervolg hierna.)

(37) Harkenroth, p. 5°4.
(38) Vid. *Documenta bij* Itzinga, p. 263. — Beninga, 225 *etc.*
(39) Emm., p. 284. — v. Wicht, p. 118. — Harkenroth, p. 402.
(40) Schot., p. 256. — Emm. l. c. — Beninga, p. 211.

Met toestemming van Edel Achtbare Heeren Burgemeester en Wethouders dezer Stad, zullen Roomsch Catholijke Armvoogden op Woensdag den 5 September aanstaande, hun gewoon jaarlijksch Kollect doen, tot aankoop van turf voor de armen hunner gemeente.

Bevelende hunne arme geloofsgenooten in de zoo dikwijls ondervondene milddadigheid in dit Kollect.

N. L. METZ, *President.*

Leeuwarden, den 31 Augustus 1832.

HEERENVEEN, den 28 Augustus 1832. Heden beviel van eene Dochter, J. E. BOUMA, geliefde Echtgenoot van J. BARENDS.

*** Mijne hartelijk geliefde Echtgenoot, EVA de VRIES BUWALDA, verloste heden morgen zeer voorspoedig van eenen welgeschapen Zoon.

Sneek, den 29 Augustus 1832. J. W. BUNGENBERG.

*** Heden morgen verloste van eenen welgeschapenen Zoon, GRIETJE de WILDE, geliefde Echtgenoot van IJ. J. REPKO.

Harlingen, den 22 Augustus 1832.

Strekkende deze tot bijzondere kennisgeving aan Vrienden en Bekenden, zoo wel binnen als buiten deze Stad.

*** Heden morgen verloste voorspoedig van eene welgeschapene Dochter, REGINA HENNING, geliefde Echtgenoot van A. MARTINI.

Leeuwarden, den 25 Augustus 1832.

*** Heden morgen omstreeks 9 ure, beviel zeer voorspoedig van eene welgeschapene Dochter, ANNA A. de GAVERE, geliefde Echtgenoot van

Oosterend, den 1 September 1832. OEPKE W. de ROOS.

*** Heden overleed onze waarde Broeder, de Heer H. v. d. WERF, Genees- en Heelmeester alhier, in den ouderdom van drie en vijftig jaren.

Menaldum, A. J. v. d. WERF.
den 26 Augustus 1832. J. J. v. d. WERF.

Mede uit naam van onzen afwezigen Broeder.

*** Heden overleed, na eene sukkeling van eenige maanden, onze eenige Zuster, TRIENTJE WIJTZES van der ZIJPP, in den ouderdom van drie en veertig jaren en ruim twee maanden. Wij hopen dat zij dit haar aardsche, meestal lijdelijk leven, met een eeuwig Hemels leven moge verwisseld hebben.

Warns, S. W. van der ZIJPP.
den 27 Augustus 1832. *Mede uit naam mijner Broeders.*

NB. *Deze strekke mede tot kennisgeving aan Familie en Bekenden, zoo hier als elders.*

*** Ons jongste Zoontje, HENDERIKUS, overleed heden morgen door een ongelukkig toeval in het water.

Hij die hem tot zich genomen heeft, sterke ons onder dit voor ons zoo bitter verlies.

PETRUS IJ. VISSER.

Heeg, den 29 Augustus 1832. MARIA VISSER, Geb. Mantingh.

Deze strekt tot kennisgeving aan alle Vrienden en Bekenden.

*** Heden werd ik den diepsten rouw gedompeld door het afsterven van mijn' dierbaren Echtgenoot, ADAM ten CATE, in leven Koopman en Pelmolenaar alhier. Een hevige aanval der heerschende Ziekte ontrukte in weinige uren, mij en mijn Kindje, den geliefden Man en Vader, in den ouderdom van vijf en twintig jaren en zes maanden, na eene gelukkige Echtvereeniging van bijna twee jaren. De troost der Godsdienst, zal hoop ik, mijne smart lenigen, in het eerbiedig vertrouwen dat zijne standverwisseling zalig zij.

TRIJNTJE WALSTRA,

Sneek, den 30 Augustus 1832. Wed. A. ten Cate.

De affaire blijft provisioneel op denzelfden voet continueren.

Prijzen der Granen te Leeuwarden, Vrijdag den 31 Augustus 1832:

De In- en Uitlandsche Rogge en Tarwe: Rogge *f* 193 : 50 het Last. — Tarwe 10 : 25 de Mudde.

De Boter *f* 28. — Nieuwe Grove Kaas *f* 14 à *f* 15½.

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, den 1 September 1832.

Nederlanden.				Gebl.
Werkel. Schuld...	2½ pct.	43¾	44¼	44⅛
Nieuwe dito 1832	5 »	83¼	83¾	83 11/16
Uitgestelde dito.........				
Kansbiljetten..........*f*		17	17¼	17⅛
Amort. Sijndicaat	4½ pct.	74	74½	74¼
———	3½ »	59	59¼	
Domein Losrenten.	2½ »			
Handel-Maatsch...	4½ »			
Schatkistbiljetten..	100..	99½	99¾	99⅝
Oorlogs-Lasten...	5 pct.	91½	92	91 11/16
Leening 1831.....	6 »	96¼	96¾	96½
Frankrijk.				
Inschr. op 't Grootb.	3 pct.	69	69¼	
Certificaten van dito	3 »			
Rusland.				
Bij *Hope & Comp.*	5 »	96¾	97	96⅞
Negotiatie 1828...	5 »	98	98¾	98½
Inschr. op 't Grootb.	6 »	60½	61	60¾
Certificaten van dito	6 »			
Cert. dito Hamb. Ad.	5 »			
Dito te Londen gen.	5 »			
Leening 1831.....	5 »	86¼	86¾	86½
Pruissen.				
In Londen genegot.	5 »			

Spanje.				Gebl.
Amsterd. Perpetuel	5 pct.	52	52¾	52⅝
Id. te Par. en Lond.	5 »			
Uitgestelde.......	5 »	7½	8¼	8
Renten Perpetuel.	3 »	30½	31½	31¼
Polen.				
Loten...............*f*				
Oostenrijk.				
Weener-Bank.....	5 pct.			
Dito............	4 »			
Certificaten.......	2½ »			
Metalliek........	5 »	85¼	85¾	85½
Dito te Lond. gen.	5 »			
Dito............	2½ »			
Bank-Actien......	3 »			
Aand. *f* 100 bij *Roth.*				
Dito -250 dito....	4 »			
Napels.				
Certific. bij *L. & B.*	5 pct.			
Idem Administratie	5 »	75¼	76	75⅝
Dito te Lond. gen.	5 »			
Denemarken.				
Negot. in Londen	5 pct.			
Engeland.				
Geconsolideerde ..	5 pct.			
Griekenland.				
Te Londen.......	5 pct.			

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Stad WORKUM, maken bij deze bekend, dat de *PAARDENMARKT* op den gewonen dag, zijnde Zaturdag den 8 September 1832, zal plaats hebben, en dat overigens geene Kermis ter dezer Stede, hoe ook genaamd, zal worden gehouden.

Workum, *Burgemeester en Wethouders voornoemd,*
den 3 September 1832. C. TROSTE.
Ter ordonnantie van dezelven,
A. L. POTMA.

GRIETMAN en ASSESSOREN van KOLLUMERLAND en NIEUWKRUISLAND, gedenken bij beslotene briefjes te besteden: Het leveren van 384 tonnen BAGGELAAR TURF, ten dienste der Scholen in gemelde Grietenij; waarvan de Conditien van nu af aan ter lezing liggen in het Grietenijhuis te Kollum.

De gegadigden zullen hunne briefjes op zegel geschreven, moeten indienen ter Secretarij te Kollum, vóór of op Maandag den 10 September 1832, op welken dag des namiddags ten drie ure, de Monsters Turf op het Grietenijhuis moeten worden getoond, waarna de besteding zal geschieden.

Grietman en Assessoren voornoemd,
Kollum, L. van LIMBURG STIRUM.
den 27 Augustus 1832. *Ter ordonnantie van dezelven,*
H. IJ. de JONGH.

… zijn te dingen naar den post van … vertrek van den Onderwijzer … K. *Kuiper*, naar de Gaastmeer, … om zich bij den Heer Schoolopziener van het 7de district in Vriesland … ter Secretarie van Doniawerstal te Langweer, aan te melden vóór of op Donderdag den 6 September 1832, en zich ter bijwoning van het vergelijkend Examen … voegen op Dingsdag den 11 September 1832, des voormiddags ten 10 ure, ten huize van *Rudolphus de Jong*, Logementhouder te Langweer, terwijl de vereischte … mede vóór den 6 September 1832 aan het Bestuur moeten worden ingezonden.

De voordeelen aan dezen post verbonden zijn behalve het genot van vrije Woning en Tuin, een jaarlijksch tractement van honderd vijftig gulden bij vierde gedeelten … betalen uit de dorpskas, voorts de schoolgelden van p. m. 10 leerlingen, welke … cents in het een vierde jaar betalen.

De verpligtingen bestaan boven het Schoolhouden om op bepaalde tijden Klok te luiden.

Het Grietenijbestuur voornoemd,
Langweer, T. van HETTINGA, *Vt.*
den 21 Augustus 1832. *Ter ordonnantie van hetzelve,*
T. S. van der LEIJ.

GRIETMAN en ASSESSOREN van HENNAARDERADEEL, roepen bij deze op de Hervormde Floreenpligtigen der onderscheidene Dorpen dezer Grietenij, om te compareren in de Dorpskerken, als:

Die van				
Edens,......	op Vrijdag	den 7 September 1832,	des voorm. ten	9 ure.
Wommels,...	———	———	namid. ten	2 ure.
Hijdaard,...	— Zaturdag	den 8	——— ten	2 ure.
Hennaard,..	— Maandag	den 10	voorm. ten	9 ure.
Oosterend,...	———	———	———	11 ure.
Welsrijp,...	— Dingsdag	den 11	namid. ten	2 ure.
IJtens,.....	— Woensdag	den 12	———	
Lutkewierum,	— Vrijdag	den 14	———	
Spannum,...	— Zaturdag	den 15	———	
Waaxens,...	— Maandag	den 17	voorm. ten	9 ure.
Cubaard,....	———	———	namid. ten	2 ure.

Ten einde op te nemen en na welbevinding te sluiten de Rekeningen over 1831, en vast te stellen de Begrootingen voor de dienst van 1833.

Wommels, *Grietman en Assessoren voornoemd,*
den 27 Augustus 1832. I. F. van EIJSINGA, *Vt.*
Ter ordonnantie van dezelven,
W. K. HOEKSTRA, *Secretaris.*

MR. J. HANEKUIJK, Notaris te Harlingen, zal, op Woensdagen den 5 en 12 September 1832, bij de beschrijving en finalen palmslag, telkens des avonds ten 7 ure precies, in het Heeren Logement aldaar verkoopen:

1. Eene uitmuntende HUIZINGE, TUIN, STALLING en WAGENHUIS, staande aan de Oostzijde van het Noordijs te Harlingen, in wijk D no. 16.
2. Eene dito HUIZINGE en ERF, in de Bildtstraat op den Hoek van de Zoutsloot aldaar, in wijk A no. 120. Beide perceelen dadelijk te aanvaarden.

MR. L. J. HUBER, Notaris te Sneek, gedenkt, bij continuatie, op Donderdag den 6 September eerstkomende, ten huize van *Ate Brouwer*, in het Vriesche Koffijhuis, te Sneek, des avonds ten 7 ure, publiek, finaal te verkoopen:

Eene prompte, binnen weinige jaren bijna geheel vernieuwde HUIZINGE en VELLEBLOTERIJ, met ERF cum annexis, staande buiten de Oosterpoort, aan de Stads Gracht en Trekvaart, *de Laatste Stuiver* genaamd, tot velerlei affaires zeer geschikt; op welke ruime en prompte Huizinge slechts de geringe som van *f* 1006 : 25 is geboden.

De Notaris Mr. A. van SLOOTEN, te Dokkum, presenteert, op Donderdag den 6 September e. k., des namiddags ten half twee ure, aan den Stadswal aldaar, publiek te verkoopen:

Twee ladingen beste Drentsche EIKEN BOOMEN en KROMHOUT, zeer geschikt voor Scheepstimmerlieden en Wagenmakers; ook zijn daarbij twee zware BEUKEN BOOMEN, en voorts geschikte DAMPALEN.

BOELGOED van VEE.

De Notaris O. B. OEBERIUS, te Sint Anna Parochie, zal, op Zaturdag den 8 September 1832, des namiddags ten twee ure, in de Herberg van *J. C. Wassenaar*, te Sint Anna Parochie, ten verzoeke van den Koopman R. van der ZEE, op crediet presenteren te verkoopen: Twintig Drentsche en Terschellinger VEULEN, zes beste WERKPAARDEN, twee ENTERS, vier melke- en twee vroegmelke KOEIJEN.

De Deurwaarder STELLINGWERFF, te Sneek, zal, ten verzoeke van de Heeren DUURMAN en BOLLEURS, Bloemisten te Haarlem, publiek, bij opbod verkoopen:

Eene extra groote partij BLOEMBOLLEN, voor Potten en Glazen, alsmede voor open Grond, bestaande in diverse soorten van Hiacinten, Trosnarcissen, Tulpen, Anemones, Renonkels, Crocussen, Colchicums, roode en witte Lelien enz.; zullende de namen bij den verkoop worden opgegeven.

Wie gading maken, komen op Zaturdag den 8 September 1832, des namiddags ten 4 ure, ten huize van den Societeithouder *Hendrik Heslinga*, te Sneek, ten wiens huize de bedoelde Bloembollen 2 uren voor het aangaan van den verkoop ter bezigtiging zullen liggen; kunnende een ieder in dien tijd, des verkiezende, zich van de gaafheid der Bollen overtuigen, alsmede inzage der lijsten bekomen.

Bij besloten Briefjes wordt te huur aangeboden, voor den tijd van zeven aaneenvolgende jaren: Eene zeer vruchtbare en welgelegene ZATHE en LANDEN, gelegen nabij het dorp Minnertsga, zijnde de Huizinge gekwoteerd met no. 103, thans bij de erven van *Jan Hessels Heslinga* cum ux. in gebruik, groot naar naam en faam 41 bunder 15 v. roede, waarvan 12 bunder ruim 12 v. roede Greidland en de overige Bouwlanden zijn.

De voorwaarden van verhuur zijn te vernemen bij A. de BOER, aan het St. Anthonij Gasthuis te Leeuwarden, alwaar de Briefjes zullen moeten worden ingeleverd, vóór of op den 14 September eerstkomende.

TE HUUR bij beslotene briefjes: Het LOGEMENT het TOLHUIS, te Joure, en wel voor den tijd van drie en een half jaar, in te gaan met den 12 November aanstaande. De Voorwaarden kunnen worden vernomen bij den administrerenden Kerkvoogd B. P. GORTER, aldaar, bij wien ook de briefjes vrachtvrij moeten worden ingezonden vóór den 30 September 1832.

PUBLIEKE VERHURING,

Van de GROOTE APPELHOVINGE op *Mammema State* te Jellum, voor de Boomvrucht van dit saisoen, op Zaturdag den 8 September 1832, des namiddags ten vier ure, ten huize van *D. IJ. Tamminga*, Herbergier te Jellum.

Al degenen welke iets te vorderen hebben van, of verschuldigd zijn aan den nagelaten Boedel van wijlen den Heer *HARTMAN JOHANNES VAN DER WERF*, in leven Genees- en Heelmeester, gewoond hebbende te Menaldum, en aldaar op den 26 Augustus 1832 overleden, worden verzocht daarvan vrachtvrij op- en aangave te doen ten Kantore van den Notaris TADEMA, te Dronrijp, vóór of uiterlijk op den 10 September 1832.

Harlinger Stoomboot Reederij.

De STOOMBOOT *Prins Frederik der Nederlanden*, hersteld van de bekomene averij, zal, te beginnen met Dingsdag den 11 dezer, de Vaart tusschen Amsterdam en Harlingen weder aanvangen, en op de gewone dagen en uren van vertrek voortzetten.

Harlingen, ZEILMAKER,
den 3 September 1832. *Boekhouder van het Veer.*

I. S. REIJZER, Negotiant in binnen- en buitenlandsche EFFECTEN en GOUD en ZILVER, te Leeuwarden, is verhuisd uit de Kleine Hoogstraat naar de Groote Kerkstraat, in het huis letter F, no. 132, door wijlen Mejufvrouw de Weduwe van den Heer Rector *Slothouwer* bewoond geweest.

HARDDRAVERIJ.

Op Woensdag den 12 September 1832, zullen eenige Liefhebbers op den huize Windeweer, zonder uitstel laten Verharddraven: Tot prijs, *eene fraaije ZILVEREN KOFFIJVAAS met KOMFOOR*, ter waarde van *f* 250, en tot premie *een DITO TABAKSKOMFOOR*, ter waarde van *f* 50. Alle Paarden zullen worden toegelaten welke tot genoegen der Keurmeesters zijn. De aangifte der Paarden zal zijn ten elf, de keuring ten twaalf, en de Rijding precies ten twee ure. Tevens zal precies ten één ure aldaar OPEN TAFEL gehouden worden.

LEES HIER.

Alzoo er op den 8 Augustus ll. een nieuwe DUFFELSCHE JAS met zwarte beenen knoopen met witte schroeven, bij abuis is mede genomen, wordt verzocht om denzelven tegen eenen anderen Duffel ten spoedigsten te verruilen, ten huize van de Weduwe *H. ELZINGA*, te Leeuwarden.

)o( )o( )o(

Diegene welke sedert eenige dagen een zwart langstaart RUINPAARD vermist, kan hetzelve tegen bewijs van eigendom en betaling der kosten terug bekomen bij den ondergeteekende.

J. E. van AISMA, *te Beetgum.*

Te LEEUWARDEN, bij P. KOUMANS SMEDING, bij de Hoekstierpoort, Letter K, no. 176.